

**Program
przeciwdziałania
przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy
w rodzinie**

Gmina Świlcza

2011 - 2018

I. Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.).
4. Uchwała Nr XXXVIII /349/2010 Rady Gminy Świlcza z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie przyjęcia „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2010 – 2016”.

II. Informacje ogólne:

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. W niektórych przypadkach przejawy są tak jednoznaczne, że nie pozostawiają żadnych wątpliwości, w innych, bardziej złożonych, niezbędne jest określenie możliwie jasnych kryteriów oceny.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **przemoc** to:

"Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny - osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6.06. 1997r. - Kodeks karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą."

III. Założenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

w Gminie Świlcza:

1. Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Świlcza ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2011 - 2018. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.
2. Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
4. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielokrotnego urazu.
7. Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu.
8. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.

IV. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Świlcza

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31 grudnia 2010r. Gmina Świlcza liczy 15690 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 31 grudnia 2010r. wynosi 720, z czego jedynie 115 osób pobiera zasiłek dla bezrobotnych, w tym 55 kobiet.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w roku 2010 przeprowadzonych zostało 136 interwencji domowych. W okresie od 1 stycznia 2010r. do 31 grudnia 2010r. założono 12 „Niebieskich Kart”.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w okresie od 1 stycznia 2010r. do 31 grudnia 2010r. było 10 zgłoszeń, 2 osoby podjęły leczenie odwykowe.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że na dzień 31 grudnia 2010r. 4,5 % ludności gminy korzysta z zasiłków pomocy społecznej. W okresie od 1 stycznia 2010r. do 31 grudnia 2010r. założono 3 „Niebieskie Karty”.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

V. Cele programu:

1. Cel główny programu:

- **PRZECIWDZIALANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE ŚWILCZA**

2. Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie gminy Świlcza
2. Udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie
3. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie

4. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy.
5. Zmniejszenie negatywnych skutków przemocy u osób, które jej doznają.
6. Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie oraz ujednoczenie procedur postępowania.

VI. System przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Świlcza:

"Art. 6. ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi:

1. **Zadania w zakresie przeciwdziałania** przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362, z późn. zmianami) lub ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2007r. Nr 70, poz. 437, z późn. zmianami), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.
2. **Do zadań własnych** gminy należy w szczególności:
 - a) tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - c) opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
 - d) tworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego;"

Zgodnie art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w Gminie Świlcza **uruchamia** się system przeciwdziałania przemocy w rodzinie oparty na:

1. pracy **Interdyscyplinarnego Zespołu**

2. **pomocy psychologicznej dla dzieci** – ofiar przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy seksualnej,
3. **pomocy psychologicznej, prawnej, medycznej, socjalnej** dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych,
4. pracy **Punktu Interwencji Kryzysowej**
5. **ściślejszej współpracy z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie , ze szczególnym uwzględnieniem Ośrodka Pomocy Społecznej i Posterunku Policji w Świlczy.**

VII. Realizacja celów działania ;

1. **Sporządzenie diagnozy dotyczącej skali przemocy na terenie Gminy Świlcza.**

- a) **Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego**

W skład zespołu wejdą przedstawiciele instytucji:

- policji
- sądu
- służby zdrowia
- oświaty
- pomocy społecznej
- urzędu gminy
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należeć będzie m. in.:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie tym zjawiskom,

- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- monitorowanie i ewaluacja programu,
- sporządzanie statystyk, sprawozdań z podjętych działań raz w roku,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

2. Udzielanie pomocy ofiarom przemocy.

- a) Bezpłatna pomoc ofiarom przemocy w rodzinie w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego i socjalnego.
- b) Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy i jej świadkom, korzystania ze specjalistycznej pomocy Punktu Interwencji Kryzysowej.
- c) Objęcie specjalistyczną pomocą dzieci z rodzin, w których istnieje problem przemocy, przez zapewnienie im pomocy pedagogicznej i socjalnej.
- d) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc noclegowych.

3. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez:

- a) pracę socjalną pracowników pomocy społecznej
- b) pracę korekcyjno-edukacyjną funkcjonariuszy Policji

4. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy i instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy.

- a) Zamieszczanie w lokalnej prasie informacji o miejscach, gdzie udzielana jest specjalistyczna pomoc i o wszelkich podejmowanych działaniach mających na celu zapobieganie przemocy.

- b) Opracowanie plakatów, ulotek i broszur dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy na terenie Gminy Świlcza.
- c) Przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń pogłębiających wiedzę z zakresu przemocy dla policjantów, strażników gminnych, pracowników pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, nauczycieli, kuratorów społecznych, lekarzy pierwszego kontaktu, pielęgniarek i higienistek szkolnych, księży i wolontariuszy.

Zadanie będzie realizowane poprzez zgromadzenie informacji dotyczących potrzeb szkoleniowych wyżej wymienionych grup zawodowych oraz zorganizowanie i przeprowadzenie szkoleń specjalistycznych w zakresie pomocy osobom uwikłanym w przemoc oraz procedur postępowania w przypadku istnienia lub podejrzenia istnienia przemocy domowej przez specjalistów z tego zakresu.

- d) Systematyczne organizowanie akcji informacyjnych skierowanych do świadków przemocy.

Zadanie będzie realizowane poprzez opracowanie plakatów, ulotek oraz umieszczenie stosownych informacji w internecie dotyczących konieczności reagowania na przemoc, możliwości jej zgłaszania do instytucji i organizacji zajmujących się specjalistyczną pomocą osobom w nią uwikłanym, zamieszczanie informacji o akcji w lokalnej prasie.

- e) Profilaktyka przemocy rodzinnej w szkołach.

Zadanie będzie realizowane poprzez wychowawców szkół podstawowych i gimnazjów w formie „Niebieskich Godzin Wychowawczych”. Należy pogłębić tematykę przemocy domowej na lekcjach przygotowania do życia w rodzinie i godzin wychowawczych.

5. Zmniejszenie negatywnych skutków przemocy u osób które jej doznają:

- a) Działania psychoedukacyjne na terenie gminy przy współpracy ze szkołami, lokalnymi mediami i służbą zdrowia.
- b) Poradnictwo interdyscyplinarne dla osób dotkniętych przemocą.

6. Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem przemocy oraz ujednoczenie

procedur postępowania.

- a) Wypracowanie jednolitych procedur postępowania w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia przemocy w rodzinie dla wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się tym problemem na terenie Gminy Świlcza.

Zadanie zostanie zrealizowane poprzez określenie jasnych zasad reagowania i postępowania w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie dla wszystkich instytucji i organizacji na terenie Gminy Świlcza.

- b) Regularne spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego.

zadanie będzie realizowane poprzez spotkania zespołu, na których będzie miała miejsce wymiana informacji, monitorowanie ustalonych procedur i omawianie rezultatów podejmowanych działań.

VIII. Zasoby Gminy Świlcza:

Gminne instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone do programu:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Policja
- Straż Gminna
- Sąd (kuratorzy zawodowi i społeczni)
- Prokuratura Rejonowa
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- przedszkola, szkoły, inne placówki
- służba zdrowia

IX. Ewaluacja i monitoring

Program będzie podlegał ewaluacji w oparciu o dane zebrane przez Zespół Interdyscyplinarny. Odpowiedzialny za całościowe monitorowanie programu będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego. Ewaluacja projektu powinna dostarczyć odpowiedzi, jaka jest trafność, skuteczność, użyteczność i efektywność programu. Określi czy

cele projektu są odpowiednie w stosunku do ewoluujących potrzeb.

Wskaźnikami realizacji programu będą:

- ilość szkół podstawowych, w których wdrożony został program Niebieskiej Godziny Wychowawczej
- liczba przeszkolonych z zakresu przeciwdziałania przemocy pracowników
- ilość rozpowszechnionych na terenie gminy Świlcza ulotek i broszur profilaktyczno-informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej
- ilość artykułów i informacji dotyczących przemocy domowej zamieszczonych w lokalnej prasie
- ilość porad udzielonych osobom uwikłanym w przemoc
- ilość odbytych z tytułu przemocy domowej interwencji w terenie
- liczba osób objętych poradnictwem z tytułu przemocy w rodzinie
- liczba dzieci objętych oddziaływaniami terapeutycznymi (świetlice środowiskowe, socjoterapeutyczne, grupy wsparcia, terapia indywidualna)
- ilość zgłoszeń przekazywanych przez policję do GOPS
- liczba sprawców przemocy odizolowanych od swoich rodzin
- liczba osób objętych programem edukacyjno-korekcyjnym dla osób stosujących przemoc

X. Podsumowanie programu

Spodziewane efekty realizacji programu

1. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
4. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.